

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/14/2017
Identifikačné číslo spisu: 7016200091
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7016200091.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci navrhovateľa: B. U., bytom Č.K. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Koľom, AK Košice, Hutnícka 1, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 5Sd/6/2016-43 zo dňa 15.11.2016, jednomyselne takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sd/6/2016-43 zo dňa 15.11.2016 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne zo dňa 19.11.2015 v spojení s jej zmenovým rozhodnutím zo dňa 18.02.2016, obe č. XXX XXX XXXX X z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n á uhradiť navrhovateľovi trovy konania úhrnom v sume 371,84 € na účet právneho zástupcu navrhovateľa, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie zo dňa 19.11.2015 v spojení s jej zmenovým rozhodnutím zo dňa 18.02.2016, obe č. XXX XXX XXXX X, ktorým odporkyňa podľa ustanovenia § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zsp“) od 20.10.2015 priznala navrhovateľovi starobný dôchodok v sume 376,70 Eur mesačne.

Krajský súd sa stotožnil z názorom odporkyne, že navrhovateľ splnil všetky vyššie citované zákonné podmienky pre priznanie nároku na starobný dôchodok. Dôchodkový vek dosiahol dovŕšením 55 rokov dňa XX.XX.XXXX . a získal 37 rokov a 184 dní obdobia dôchodkového poistenia, t. j. viac než zákonom stanovených 25 rokov. Suma starobného dôchodku bola vypočítaná podľa § 66 ods. 1 zsp ako súčin priemerného osobného mzdového bodu (0,9269), obdobia dôchodkového poistenia ku dňu vzniku nároku (37,5042) aktuálnej dôchodkovej hodnoty (10,6865) táto predstavuje 371,50 Eur mesačne. Zároveň bol vypočítaný starobný dôchodok navrhovateľa aj podľa právnej úpravy, účinnej do 31.12.2003, vychádzajúc z priemerného mesačného zárobku navrhovateľa 126,48 Eur za roky 2007,

2006, 2005, 2014 a 2013 so započítaním doby zamestnania 34 rokov. Starobný dôchodok predstavuje 88 % z priemerného mesačného zárobku, t. j. 111,40 Eur mesačne a po jeho úprave podľa zákona č. 306/2002 Z. z. a zvýšení podľa zákona č. 222/2003 Z. z. zodpovedá sume celkom 295,30 Eur mesačne. Keďže suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zsp je vyššia, ako jeho suma, vypočítaná podľa zsp, starobný dôchodok bol navrhovateľovi správne priznaný v tejto vyššej sume. V priebehu odvolacieho konania odporkyňa vydala aj zmenové rozhodnutie zo dňa 18.02.2016 č. XXX XXX XXXX X, ktorým doplnila pôvodné odôvodnenie o konštatovanie, že rozhodnutím zo dňa 09.04.2014 bol navrhovateľovi odo dňa 21.06.2013 priznaný invalidný dôchodok v sume 285,80 eur, vypočítaný podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zsz“), vychádzajúc so zárobkovo najvýhodnejších piatich rokov 2003 až 2007, keďže invalidný dôchodok vypočítaný podľa zsp (192,70 Eur) bol nižší. Hodnota priemerného osobného mzdového bodu (POMB) bola určená z uvedených piatich zárobkovo najvýhodnejších rokov a zodpovedá hodnote 0,9269. Keďže tento bol pre navrhovateľa výhodnejší, bol použitý pre výpočet jeho starobného dôchodku. Odporkyňa sa v odôvodnení tohto rozhodnutia zaoberala aj posúdením možnosti nároku navrhovateľa na zvýšenie starobného dôchodku na sumu minimálneho dôchodku, ktorý mu nevznikol.

Navrhovateľ sa včas podaným opravným prostriedkom domáhal preskúmania zákonnosti citovaného rozhodnutia. Trval na tom názore, že v jeho prípade mal byť podľa § 79a zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. vykonaný aj výpočet výšky starobného dôchodku z rozhodného obdobia, ktoré bolo uvedené v prvom rozhodnutí Sociálnej poisťovne zo dňa 21.09.1999 o priznaní invalidného dôchodku. Jedná sa o obdobie rokov 1994 až 1998. Poukázal na to, že ustanovenie § 79a zsp vychádza z princípu solidarity a má zohľadniť skutočnosť, že občan, ktorý sa stal invalidný (resp. pred 01.01.2004 aj čiastočne invalidný) by mal byť chránený do budúcnosti pred ďalším zhoršením pri výpočte starobného dôchodku. Poukázal na to, že takáto ochrana invalidných občanov bola zakotvená aj v § 13 zsz. Preto žiadal, aby odvolací súd túto skutočnosť zohľadnil a pre prípad úspechu si uplatnil právo na náhradu trov konania pozostávajúce z trov právneho zastupovania, ktoré právny zástupca navrhovateľa vyčísliť.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu zotrvala na svojom pôvodnom stanovisku. Opätovne poukázala na § 79a zsp znení zákona č. 555/2007 Z. z., podľa ktorého suma starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku poistenca, ktorý poberá alebo poberal invalidný dôchodok, sa nesmie určiť z nižšieho priemerného osobného mzdového bodu, než z ktorého sa určila suma invalidného dôchodku. Pretože suma invalidného dôchodku určená podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov bola vyššia, na určenie sumy starobného dôchodku bol v zmysle § 79a zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. použitý priemerný mzdový bod určený z piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokov, t. j. za roky 2007, 2006, 2005, 2004, 2003. Hodnota priemerného osobného mzdového bodu určená z piatich najlepších kalendárnych rokov je 0,5607. Hodnota priemerného osobného mzdového bodu určená k vzniku nároku na starobný dôchodok, t. j. k XX.XX.XXXX, je 0,9269. Keďže priemerný osobný mzdový bod 0,9269 je výhodnejší, bol použitý pre výpočet sumy starobného dôchodku.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). V zmysle § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), začaté pred dňom účinnosti tohto zákona (pred 01. júlom 2016), sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 274 ods. 2 zsp suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu. To platí aj vtedy, ak sa suma dôchodkov uvedených v prvej vete určuje na účely určenia sumy vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského

dôchodku.

Podľa ustanovenia § 79a zsp suma starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku poistenca, ktorý poberá alebo poberal invalidný dôchodok, sa nesmie určiť z nižšieho priemerného osobného mzdového bodu, než z ktorého sa určila suma invalidného dôchodku.

Z obsahu administratívneho spisu odporkyne odvolací súd zistil, že navrhovateľ žiadosťou zo dňa 14.10.2015 sa domáhal o priznanie starobného dôchodku odo dňa 14.10.2015.

Dôchodkový vek navrhovateľ podľa § 65 ods. 2 a § 274 zsp v znení zákona č. 140/2015 Z. z. s použitím ustanovenia § 21 ods. 1 zsz dosiahol dovŕšením 55 rokov veku.

Ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok menovaný získal 37 rokov a 184 dní obdobia dôchodkového poistenia, t. j. 37,5042. Osobný mzdový bod bol určený v hodnote 0,9269 a aktuálna dôchodková hodnota ku dňu vzniku nároku zodpovedá hodnote 10,6865.

Z administratívneho spisu odvolací súd zároveň zistil, že rozhodnutím odporkyne zo dňa 21.09.1999 bol navrhovateľovi podľa § 37 ods. 1 písm. a/ zsz priznaný čiastočný invalidný dôchodok odo dňa 16.10.1999, pričom tento bol vypočítaný z priemerného mesačného zárobku za roky 1994 až 1998, ktorý bol 4.067 Sk.

Rozhodnutím odporkyne zo dňa 09.04.2014 bol navrhovateľovi podľa § 70 ods. 1, § 274 a § 293ce zsp priznaný od 21.06.2013 invalidný dôchodok v sume 291,70 Eur mesačne, od 01.01.2014 zvýšený na sumu 296,20 Eur mesačne.

Odporkyňa vychádzajúc z § 274 zsp realizovala výpočet invalidného dôchodku navrhovateľa podľa zsp, ktorý s prihliadnutím na určenú mieru poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 50 % (lekárska správa zo dňa 11.12.2013), priemerný osobný mzdový bod (1,0522), obdobie dôchodkového poistenia (36,5891) a aktuálnu dôchodkovú hodnotu 10,0098 vypočítal vo výške 192,70 Eur mesačne a zároveň aj podľa zsz, účinného do 31.12.2003, podľa ktorého suma invalidného dôchodku bola vypočítaná vo výške 285,80 Eur mesačne vychádzajúc z piatich zárobkovo najvýhodnejších kalendárnych rokov, t. j. rokov 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, so zohľadnením obdobia dôchodkového poistenia 33 rokov. Navrhovateľovi bola uvedená suma invalidného dôchodku vypočítaná podľa zsz (ako vyššia), následne zvýšená na výslednú sumu 296,20 Eur mesačne. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.

Z uvedených skutočností vyplýva, že odporkyňa vykonala výpočet (prepočet POMB) aj z vymeriavacích základov z ktorých bol vypočítaný navrhovateľov invalidný dôchodok priznaný od 21.06.2013. Opomenula však skutočnosť, že navrhovateľ bol poberateľom už čiastočne invalidného dôchodku priznaného z choroby z povolania od 16.10.1999, ktorý mu bol priznaný z priemerného mesačného zárobku vypočítaného za roky 1994 až 1998, ktorý sa rovnal 10,675 Sk redukovaný na sumu 4.067 Sk.

Odvolací súd považuje tvrdenie navrhovateľa, že v jeho prípade je pri výpočte potrebné zohľadniť ustanovenie § 79a zsp, ktorého účelom je ochrana občanov v momente, keď títo strácajú schopnosť pracovať ako zdraví ľudia za opodstatnené. Navrhovateľ túto schopnosť stratil v čase, kedy mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok. K zhoršeniu postavenia navrhovateľa došlo z dôvodu zmeny právnej úpravy, tzn. v čase, kedy mu bol nanovo vypočítaný invalidný dôchodok a táto nepriaznivá situácia by pre neho pretrvávala až do budúca bez možnosti obrany.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia odporkyne sú nepreskúmateľné pre nedostatočne zistený skutkový stav a pre nedostatok dôvodov, preto rozsudok krajského súdu zmenil, napadnuté rozhodnutia odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie v súlade s § 250ja ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2, § 250q ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. c/ a d/ OSP.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok a jeho výške znovu rozhodnúť, a to tak, že prevedie oba prepočty s ohľadom aj na § 79a zsp, ktoré vykoná zrozumiteľne a preskúmateľne a tak ich premietne aj do nového rozhodnutia o starobnom dôchodku.

Odporkyňa je v ďalšom konaní viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 OSP).

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov konania za úkony, ktoré účelne vynaložil na uplatnenie práva. Priznaná náhrada trov konania pozostáva z trov právneho zastúpenia za 5 úkonov právnej služby a režijného paušálu a to:

- 2 x za rok 2015 prevzatie a príprava zastúpenia a vypracovanie návrhu po á 64,53 € (§ 11 ods. 4, veta druhá v spojení s § 13a písm. a/ vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ďalej len „vyhláška“) + 2 x režijný paušál po á 8,39 € spolu 145,84 €;

- 2 x za rok 2016 (pojednávane) po á 66 € + 2 x režijný paušál po á 8,58 € spolu 149,16 €;

- 1 x za rok 2017 (odvolanie) á 68 € + 1 x paušál á 8,84 € spolu 76,84 €.

Súd úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov konania v celkovej sume 371,84 €, t. j. za prvostupňové aj odvolacie konanie.

Toto rozhodnutie senát prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.